Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

26. února 2015 *

„Řízení o předběžné otázce — Sociální zabezpečení — Nařízení (EHS) č. 1408/71 — Článek 4 — Věcná působnost — Odvody z příjmů z majetku — Obecný sociální příspěvek — Příspěvek na úhradu sociálního dluhu — Sociální odvod — Dodatečný příspěvek k sociálnímu odvodu — Účast na financování povinných systémů sociálního zabezpečení — Přímá a dostatečně relevantní souvislost s některými odvětvími sociálního zabezpečení“

Ve věci C-623/13,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Conseil d'État (Francie) ze dne 17. července 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 28. listopadu 2013, v řízení

**Ministre de l'Économie et des Finances**

proti

**Gérardu de Ruyterovi,**

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, S. Rodin, A. Borg Barthet, E. Levits a F. Biltgen (zpravodaj), soudci,

generální advokátka: E. Sharpston,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za G. de Ruytera J. Moliniém, advokátem,

— za francouzskou vládu D. Colasem a R. Coesmem, jako zmocněnci,

— za Evropskou komisi D. Martinem a W. Roelsem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 21. října 2014,

vydává tento

* Jednací jazyk: francouzština.

## Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 4 nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996 (Úř. věst. 1997, L 28, s. 1; Zvl. vyd. 05/03, s. 3), ve znění nařízení Rady (ES) č. 1606/98 ze dne 29. června 1998 (Úř. věst. L 209, s. 1, dále jen „nařízení č. 1408/71“).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi ministre de l'Économie et des Finances (ministr hospodářství a financí) a G. Ruyterem ve věci platby několika sociálních příspěvků za roky 1997 až 2004, týkající se doživotních rent za úplatu pocházejících z Nizozemska.

### Právní rámec

*Unijní právo*

3 Článek 4 nařízení č. 1408/71, nadepsaný „Věcná působnost“, zní následovně:

„1. Toto nařízení se vztahuje na všechny právní předpisy týkající se těchto odvětví sociálního zabezpečení:

a) dávky v nemoci a mateřství;

b) dávky v invaliditě, včetně těch, jež jsou určeny k udržení nebo zlepšení výdělečné schopnosti;

c) dávky ve stáří;

d) dávky pozůstalým;

e) dávky při pracovních úrazech a nemocích z povolání;

f) pohřebné;

g) dávky v nezaměstnanosti;

h) rodinné dávky.

2. Toto nařízení se vztahuje na všechny obecné a zvláštní systémy sociálního zabezpečení, ať již jsou příspěvkové nebo nepříspěvkové a na systémy týkající se povinností zaměstnavatele nebo vlastníka lodi ohledně dávek uvedených v odstavci 1.“

4 Článek 13 nařízení č. 1408/71 stanoví:

„1. S výhradou článků 14c a 14f podléhají osoby, na které se vztahuje toto nařízení, pouze právním předpisům jediného [členského] státu. Tyto právní předpisy se určují v souladu s touto hlavou.

2. S výhradou článků 14 až 17

a) osoba zaměstnaná na území jednoho členského státu podléhá právním předpisům uvedeného státu, i když má bydliště na území jiného členského státu nebo i když podnik nebo zaměstnavatel, který ji zaměstnává, má sídlo nebo místo podnikání na území jiného členského státu;

b) osoba, která je samostatně výdělečně činná na území jednoho členského státu, podléhá právním předpisům uvedeného státu, i když má bydliště na území jiného členského státu;

[...]“

*Francouzské právo*

5 Podle článku L. 136-6 code de la sécurité sociale (zákoník sociálního zabezpečení), ve znění použitelném na skutkový stav ve věci v původním řízení, jsou fyzické osoby s daňovým domicilem ve Francii ve smyslu článku 4 B code général des impôts (obecný daňový zákoník) povinny hradit příspěvek z příjmů z majetku, základem pro jehož výpočet je čistá výše příjmů z majetku zohledňovaná při stanovení daně z příjmů, zejména z příjmů z pronájmu nemovitostí, doživotních rent za úplatu a příjmů z kapitálového majetku.

6 Podle článku 1600-0 C code général des impôts, který je uveden mezi ustanoveními tohoto zákoníku týkajícími se „obecného sociálního příspěvku odváděného ve prospěch Caisse nationale des allocations familiales (národní pokladna pro rodinné dávky), fonds de solidarité vieillesse (fond solidarity pro starobní důchody) a povinných systémů nemocenského pojištění“ (dále jen „CSG“), ve znění použitelném na skutkový stav ve věci v původním řízení, fyzické osoby s daňovým domicilem ve Francii ve smyslu článku 4 B jsou – jak je uvedeno v článku L. 136-6 code de sécurité sociale – povinny hradit příspěvek z příjmů z majetku, základem pro jehož výpočet je čistá výše příjmů z majetku zohledňovaná při stanovení daně z příjmů, zejména z příjmů z pronájmu nemovitostí, doživotních rent za úplatu a příjmů z kapitálového majetku.

7 Podle článků 1600-0 G a 1600-0 H code général des impôts, ve znění použitelném na skutkový stav ve věci v původním řízení, jsou tyto osoby povinny rovněž hradit „příspěvek na úhradu sociálního dluhu“ (dále jen „CRDS“), základem pro jehož výpočet jsou tytéž příjmy.

8 Podle článku 1600-0 F bis code général des impôts, ve znění použitelném na skutkový stav ve věci v původním řízení, jsou uvedené osoby kromě toho povinny hradit „sociální odvod“ ve výši 2 % z týchž příjmů, jakož i od 1. července 2004 v souladu s článkem L. 14-10-4 code de l'action sociale et des familles (zákon o sociální činnosti a o rodině) dodatečný příspěvek ve výši 0,3 %.

## Spor v původním řízení a předběžná otázka

9 G. de Ruyter, nizozemský státní příslušník s bydlištěm ve Francii, je zaměstnán nizozemskou společností Vermeer Verenigde Bedrijven BV.

10 G. de Ruyter přiznal ve Francii za roky 1997 až 2004 příjmy pocházející z Nizozemska sestávající z mezd, příjmů z kapitálového majetku, průmyslových a obchodních zisků a doživotních rent za úplatu vyplácených dvěma nizozemskými pojišťovacími společnostmi.

11 Francouzská daňová správa měla za to, že doživotní renty za úplatu vyplácené G. de Ruyterovi představují příjmy z majetku, a v důsledku těchto rent uložila dotyčnému povinnost hradit příspěvky CSG, CRDS, sociální odvod ve výši 2 %, jakož i dodatečný příspěvek ve výši 0,3 % z tohoto odvodu.

12 G. de Ruyter podal u této správy stížnosti týkající se opodstatněnosti těchto zdanění, když měl za to, že povinnost, která mu byla uložena, aby na základě týchž příjmů hradil příspěvky do dvou odlišných systémů sociálního zabezpečení, je v rozporu se zásadou použití sociálních právních předpisů jediného členského státu na základě článku 13 nařízení č. 1408/71, jelikož tyto příjmy již byly předmětem odvodů téže povahy v Nizozemsku. V návaznosti na to, že jak tyto stížnosti, tak i následné žaloby

podané u správních soudů v Marseille a v Nîmes byly zamítnuty, podal G. de Ruyter proti rozsudkům vydaným těmito soudy odvolání u cour administrative d'appel de Marseille (správní odvolací soud v Marseille).

13 Cour administrative d'appel de Marseille rozsudky ze dne 15. října 2009 a 1. července 2010 zprostil G. de Ruytera povinnosti hradit příspěvky z doživotních rent, které mu byly vyplaceny za roky 1997 až 2000 a 2001 až 2004, když měl za to, že skutečnost, že doživotní renty podléhají sporným zdaněním, narušuje zásadu volného pohybu pracovníků zavedenou článkem 39 ES.

14 Le ministre du Budget, des Comptes publics, de la Fonction publique et de la Réforme de l'État (ministr pro rozpočet, veřejné finance, veřejnou službu a reformu státu) podal proti těmto rozsudkům kasační opravný prostředek u Conseil d'État (Státní rada).

15 Conseil d'État rozsudkem ze dne 17. července 2013 rozsudek cour administrative d'appel de Marseille ze dne 15. října 2009 částečně zrušila a rozsudek tohoto soudu ze dne 1. července 2010 zrušila v plném rozsahu. Conseil d'État měla za to, že pouhá okolnost, že dotčené doživotní renty byly předmětem zdanění v Nizozemsku téže povahy, jako je zdanění, kterému tyto renty podléhaly ve Francii, nestačí k tomu, aby se jednalo o narušení volného pohybu pracovníků, jelikož Smlouva o ES použitelná v rozhodné době nestanovila obecná kritéria pro rozdělení pravomoci mezi členské státy, pokud jde o zamezení dvojímu zdanění uvnitř Evropské unie.

16 Conseil d'État, která se rozhodla vyřešit meritum obou věcí, které jí byly předloženy, a vzhledem k tomu, že G. de Ruyter tvrdil, že odvody dotčené ve věci v původním řízení jsou v rozporu s článkem 13 nařízení č. 1408/71, měla za účelem posouzení dosahu zásady použití právních předpisů jediného členského státu stanovené v tomto článku za to, že je třeba určit, zda tyto odvody mají přímou a relevantní souvislost s některými odvětvími sociálního zabezpečení vyjmenovanými v článku 4 nařízení č. 1408/71, a spadají tedy do působnosti tohoto nařízení.

17 V tomto ohledu Conseil d'État konstatovala, že se uvedené odvody podílejí na financování francouzských povinných systémů sociálního zabezpečení.

18 Dále na rozdíl od situací, v nichž byly vydány rozsudky Komise v. Francie (C-34/98, EU:C:2000:84) a Komise v. Francie (C-169/98, EU:C:2000:85), Conseil d'État uvedla, že odvody dotčené ve věci v původním řízení nezatěžují příjmy z výdělečných činností a náhradní příjmy, čímž by zčásti nahrazovaly příspěvky na sociální zabezpečení, ale základem pro jejich výpočet jsou pouze příjmy z majetku dotčeného daňového poplatníka, nezávisle na výkonu výdělečné činnosti tímto daňovým poplatníkem.

19 Conseil d'État rovněž uvedla, že uvedené odvody nemají žádnou spojitost se založením nároku na dávku nebo výhodou vyplývající ze systému sociálního zabezpečení, a z tohoto důvodu jsou tedy považovány za odvody mající charakter zdanění, a nikoli za příspěvky sociálního zabezpečení ve smyslu vnitrostátních ústavních a legislativních ustanovení.

20 Za těchto podmínek se Conseil d'État rozhodla přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Mají takové daňové odvody z příjmů z majetku, jako je CSG z příjmů z majetku, CRDS, základem pro jehož výpočet jsou tytéž příjmy, sociální odvod ve výši 2 % a dodatečný příspěvek k tomuto odvodu přímou a relevantní souvislost s některými odvětvími sociálního zabezpečení vyjmenovanými v článku 4 nařízení [č. 1408/71], a spadají tedy do působnosti tohoto nařízení jen proto, že se podílejí na financování francouzských povinných systémů sociálního zabezpečení?“

## K předběžné otázce

21 Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda takové odvody z příjmů z majetku, jako jsou odvody dotčené ve věci v původním řízení, které se podílejí na financování povinných systémů sociálního zabezpečení, mají přímou a relevantní souvislost s některými odvětvími sociálního zabezpečení vyjmenovanými v článku 4 nařízení č. 1408/71, a spadají tedy do působnosti tohoto nařízení, třebaže základem pro výpočet těchto odvodů jsou příjmy z majetku osob povinných k dani, nezávisle na výkonu výdělečné činnosti posledně uvedenými osobami.

22 Pro odpověď na tuto otázku je třeba připomenout, že článek 4 nařízení č. 1408/71 určuje působnost ustanovení uvedeného nařízení formulací, z níž vyplývá, že systémy sociálního zabezpečení podléhají uplatnění pravidel unijního práva v plném rozsahu (rozsudky Jansen, 104/76, EU:C:1977:72, bod 7, jakož i Rheinhold & Mahla, C-327/92, EU:C:1995:144, bod 15).

23 Soudní dvůr upřesnil, že určující skutečností pro účely uplatnění nařízení č. 1408/71 je přímá a dostatečně relevantní souvislost mezi dotčeným ustanovením a zákony, které upravují odvětví sociálního zabezpečení vyjmenovaná v článku 4 nařízení č. 1408/71 (rozsudky Rheinhold & Mahla, EU:C:1995:144, bod 23; Komise v. Francie, EU:C:2000:84, bod 35 a Komise v. Francie, EU:C:2000:85, bod 33).

24 Okolnost, že je určitý odvod kvalifikován vnitrostátními právními předpisy jako daň, nevylučuje, že s ohledem na nařízení č. 1408/71 tentýž odvod může být považován za odvod spadající do působnosti tohoto nařízení (rozsudky Komise v. Francie, EU:C:2000:84, bod 34 a Komise v. Francie, EU:C:2000:85, bod 32).

25 Toto konstatování nelze vyvrátit skutečností, že dotčený odvod zčásti slouží ke krytí dluhu systému sociálního zabezpečení vzniklého financováním dávek poskytnutých v minulosti (rozsudek Komise v. Francie, EU:C:2000:84, bod 39), ani – jak rovněž uvedla generální advokátka v bodě 31 svého stanoviska – skutečností, že cílem uvedeného odvodu není nahradit dříve existující příspěvky na sociální zabezpečení.

26 Pro účely použití nařízení č. 1408/71 rovněž postrádá relevanci existence či neexistence protiplnění ve formě dávek, jelikož určujícím kritériem je kritérium spočívající ve specifickém určení příspěvku k financování systému sociálního zabezpečení členského státu (v tomto smyslu viz rozsudky Komise v. Francie, EU:C:2000:84, body 39 a 40, jakož i Komise v. Francie, EU:C:2000:85, body 37 a 38).

27 Ve věcech, v nichž byly dotčeny daňové odvody prováděné francouzskou daňovou správou z příjmů z výdělečné činnosti a z náhradních příjmů pobíraných zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými usazenými ve Francii, jež z daňového hlediska spadali pod Francouzskou republiku, ale pracovali v jiném členském státě, Soudní dvůr konstatoval, že tyto dávky jsou určeny specificky a přímo k financování sociálního zabezpečení ve Francii, a vyvodil z toho, že tyto odvody mají přímou a dostatečně relevantní souvislost se zákony, které upravují odvětví sociálního zabezpečení vyjmenovaná v článku 4 nařízení č. 1408/71 (rozsudky Komise v. Francie, EU:C:2000:84, body 36 a 37, jakož i Komise v. Francie, EU:C:2000:85, body 34 a 35).

28 Ke stejnému závěru je třeba dospět v případě odvodů dotčených ve věci v původním řízení, které nezatěžují příjmy z výdělečných činností a náhradní příjmy pracovníků, avšak základem pro jejich výpočet jsou příjmy z majetku, jelikož není zpochybňováno, že výnos z těchto odvodů je určen přímo a specificky k financování některých odvětví sociálního zabezpečení ve Francii nebo ke krytí deficitů posledně uvedených odvětví.

29 Uvedené odvody tedy mají přímou a dostatečně relevantní souvislost se zákony, které upravují odvětví sociálního zabezpečení vyjmenovaná v článku 4 nařízení č. 1408/71, nezávisle na neexistenci vazby mezi příjmy z majetku osob podléhajících dani a výkonem výdělečné činnosti posledně uvedenými osobami.

30 Jak v tomto ohledu uvedla generální advokátka v bodě 41 svého stanoviska, uplatnění ustanovení nařízení č. 1408/71 nepodléhá výkonu výdělečné činnosti.

31 Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že existence pracovního poměru je pro účely uplatnění nařízení č. 1408/71 irelevantní, jelikož určující skutečností v tomto ohledu je to, že je určitá osoba povinně či volitelně pojištěna pro případ jedné či více pojistných událostí v rámci obecného či zvláštního systému sociálního zabezpečení uvedeného v čl. 1 písm. a) uvedeného nařízení (v tomto smyslu viz rozsudky Martínez Sala, C-85/96, EU:C:1998:217, bod 36 a Borger, C-516/09, EU:C:2011:136, body 26 a 28).

32 Kromě toho se pojem „právní předpisy“ ve smyslu čl. 1 písm. j) nařízení č. 1408/71 vyznačuje svým širokým obsahem, který zahrnuje všechny druhy právních a správních předpisů přijatých členskými státy, a je třeba jej chápat tak, že se týká všech vnitrostátních předpisů použitelných v dané oblasti (rozsudek Bozzone, 87/76, EU:C:1977:60, bod 10).

33 Tento výklad je mimoto podporován cílem sledovaným nařízením č. 1408/71, jakož i zásadami, na nichž je toto nařízení založeno.

34 Za účelem zajištění volného pohybu pracovníků v Unii při uplatňování zásady rovného zacházení s pracovníky s ohledem na různé vnitrostátní právní předpisy totiž nařízení č. 1408/71 zavedlo v hlavě II koordinační systém, který upravuje zejména určování právních předpisů použitelných na zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné, jež za různých okolností využívají práva na volný pohyb (v tomto smyslu viz rozsudky Derouin, C-103/06, EU:C:2008:185, bod 20 a Tomaszewska, C-440/09, EU:C:2011:114, body 25 a 28).

35 Úplnost tohoto systému kolizních norem má za následek, že je zákonodárci každého členského státu odňata pravomoc určovat libovolně rozsah působnosti a podmínky použití jeho vnitrostátních právních předpisů, pokud jde o osoby, na něž se vztahují, a pokud jde o území, na němž vnitrostátní právní předpisy zakládají účinky (rozsudky Luijten, 60/85, EU:C:1986:307, bod 14 a Somova, C-103/13, EU:C:2014:2334, bod 54).

36 V tomto ohledu čl. 13 odst. 1 nařízení č. 1408/71 stanoví, že osoby, na které se vztahuje toto nařízení, podléhají pouze právním předpisům jediného členského státu, což tedy vylučuje – s výhradou případů stanovených v článcích 14c a 14f – jakoukoli možnost souběhu několika vnitrostátních právních předpisů pro totéž období (v tomto smyslu viz rozsudek Perenboom, 102/76, EU:C:1977:71, bod 11).

37 Cílem zásady použití právních předpisů jediného členského státu v oblasti sociálního zabezpečení je vyhnout se potížím, které mohou vyplynout ze současného použití několika vnitrostátních právních předpisů a odstranit nerovné zacházení, které by pro osoby pohybující se v rámci Unie vyplývalo z částečného či úplného souběhu použitelných právních předpisů (v tomto smyslu viz rozsudky Komise v. Francie, EU:C:2000:84, bod 46; Komise v. Francie, EU:C:2000:85, bod 43 a Allard, C-249/04, EU:C:2005:329, bod 28).

38 Z předcházejícího vyplývá, že použití ustanovení nařízení č. 1408/71 nelze omezit na příjmy, které pro tyto osoby plynou z jejich pracovních poměrů, neboť jinak by vznikly rozdíly při použití článku 13 tohoto nařízení v závislosti na původu příjmů, které tyto osoby pobírají.

39 Ukládat povinnost těm osobám mezi rezidenty členského státu, které se účastní sociálního zabezpečení jiného členského státu, aby kromě toho financovaly – byť jen částečně – sociální zabezpečení státu bydliště, by vytvářelo nerovné zacházení s ohledem na článek 13 nařízení č. 1408/71, jelikož všichni

ostatní rezidenti posledně uvedeného členského státu jsou povinni hradit příspěvky pouze do režimu sociálního zabezpečení tohoto členského státu (v tomto smyslu viz rozsudky Komise v. Francie, EU:C:2000:84, body 45 až 48 a Komise v. Francie, EU:C:2000:85, body 42 až 45).

40 Vzhledem k tomu, že v projednávané věci G. de Ruyter jakožto migrující pracovník podléhá sociálnímu zabezpečení v členském státě zaměstnání, a sice v Nizozemsku, a že se na něj nevztahuje žádná z výjimek stanovených v článcích 14c a 14f nařízení č. 1408/71, které povolují souběh několika vnitrostátní právních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení, nemůže vůči němu členský stát bydliště, pokud jde jak o příjmy plynoucí z pracovního poměru, tak příjmy plynoucí z jeho majetku, uplatnit právní předpisy zavádějící odvody, které mají přímou a dostatečně relevantní souvislost se zákony, které upravují odvětví sociálního zabezpečení vyjmenovaná v článku 4 nařízení č. 1408/71.

41 Kromě toho, jak uvedla generální advokátka v bodě 57 svého stanoviska, z důvodu zásady použití právních předpisů jediného členského státu, uvedené v čl. 13 odst. 1 nařízení č. 1408/71, tato konstatování nemůže zpochybnit skutečnost, že příjmy z majetku G. de Ruytera ještě nebyly předmětem zdanění ve formě příspěvků na sociální zabezpečení v členském státě zaměstnání.

42 S ohledem na všechny předcházející úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že nařízení č. 1408/71 musí být vykládáno v tom smyslu, že takové odvody z příjmů z majetku, jako jsou odvody dotčené ve věci v původním řízení, podílejí-li se na financování povinných systémů sociálního zabezpečení, mají přímou a relevantní souvislost s některými odvětvími sociálního zabezpečení vyjmenovanými v článku 4 nařízení č. 1408/71, a spadají tedy do působnosti tohoto nařízení, třebaže základem pro výpočet těchto odvodů jsou příjmy z majetku osob povinných k dani, nezávisle na výkonu jakékoli výdělečné činnosti posledně uvedenými osobami.

## K nákladům řízení

43 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

**Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby, osoby samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství, ve znění pozměněném a aktualizovaném nařízením Rady (ES) č. 118/97 ze dne 2. prosince 1996, ve znění nařízení Rady (ES) č. 1606/98 ze dne 29. června 1998, musí být vykládáno v tom smyslu, že takové odvody z příjmů z majetku, jako jsou odvody dotčené ve věci v původním řízení, podílejí-li se na financování povinných systémů sociálního zabezpečení, mají přímou a relevantní souvislost s některými odvětvími sociálního zabezpečení vyjmenovanými v článku 4 tohoto nařízení č. 1408/71, a spadají tedy do působnosti uvedeného nařízení, třebaže základem pro výpočet těchto odvodů jsou příjmy z majetku osob povinných k dani, nezávisle na výkonu jakékoli výdělečné činnosti posledně uvedenými osobami.**

Podpisy.